

Estlanda Esperantisto.

Oficiala organo
de
Revela Esperantista Grupo.

Propaganda gazeto
de la
lingvo internacia Esperanto.

Redaktoro-administranto: I. R. Rahamägi, Revel, Weike Kalamaja uul. 7, k. 2.

Februaro 1908.

Esperanto seltsidest.

Meie, esperantlaste, soov on oma kallist rahwastewahelist keelt — Esperantot — alati edendada ja igale poole laiali laotada. Soow on küll olemas, aga enamasti ei saa palja sooviga hakkama — takistusi on palju, mis ära wõita tulewad. Propagandistidel peab kõige pealt kindel tahtmine ja meel olema, mis takistuste ja pilkamiste eest tagasi ei pörka, waid järelijätmata oma sihi poole püüab. Aga ka see ei aita — üksiku wõim on liig nõrk. Ühenduses seisab jõud, — ütleb wanasõna, ja see mak-sab ka Esperanto kohta. Seda näeme iseäranis sellest: kus seltsid tõusewad, kus ühemõttelised ühiselt tõmbawad, seal asi edeneb. Seda näeme ka Tallinna grupe juures: sest saadik, kus selts asunes, on edu selgelt näha. Selgesti arusaadaw on järeldus — Esperanto edendamiseks peame seltsisi asutama.

Seltside asutamine! See on kerge küll paberisse panna, aga tegelikus elus läbi wiia — see on koguni teine asi. Mäletawad ju näit. Tallinna grupe liikmed küllalt, kui palju tegemist oli, enne kui asja joonde saime. Tõsi küll, aga peame meeles — esimene wagu on raske ajada, teised on juba palju kergemad. Nii ka siin. Asjata ei ole wist, kui seda natuke ligemalt tähele panna püüame.

Siin on kaks asja tähele panna: 1) Mis wõib seltsis rohkem teha kui üksikui? 2) Kuda seltsisi asutada ja hinges hoida?

Mis wõib seltsis rohkem teha kui üksikui? Waatame estteks, mis kasu annab selts üksikule inimesele.

Kõige pealt peame morallist toetust tähele panema, mis selts annab. Kui üksik ennast esperantlasena wälja näitab, kui palju ta siis pilget ja naeru wälja peab kannatama. Wähe on, kes üksikult sellele wastu jõuawad panna, nad jääwad enamasti salaja esperantlasteks. On aga sul kas wõi atnult üks seltsimees, julgust ja jõudu on mitmewõrdselt rohkem; on neid veel rohkem, siis ei puudu julgust, oma mõtteid ka teistele peale suruda, häbenemisest pole enam juttugi. Selts, s. o. suurem hulk, muudab ka awalise arwamise ümber. Näitusi ei maksa tuua, neid leiab mõtleja inimene ise küllalt. Juba selle morallilise toetuse pärast peaks iga esperantlaste püüd seltside asutamine olema.

Agas enam — selts annab ka materjalilist toetust. Iga esperantlane peab Esperanto kirjandust tarvitama; 1) selleks, et ennast Esperanto keeles harjutada ja täiendada, et mitte seda lugu ette ei tuleks, et esperantlane Esperanto keelt ei mõista, 2) et materjali propaganda jaoks saada, 3) et kirjandust tema otsekoheste otstarbe pärast tarvitada. Ajalehed ja raamatud on kaunis kallid, nii et nende muretsemine paljudele üle jõe käib. Seltsililise maksab oma aastamaksu, mis mitte suur ei ole, ja võib 5, 6—10 ja veel enam-kordse väärtuses kirjandust tarvitada, sest seltsil on võimalik seda niipalju muretseda. Ka see kasu üksikult on seda väärt, et juba üksik tema pärast seltsi asutada maksab.

Agas veel enam. Mida üks ei oska, oskab teine. Kuipalju päid, niipalju mõlustust. Koosolekutel võib asju harutada, selgitada, ja asjadest, mis üksikul enne tumedaks jäänud, võib koosolekult selge aimduse saada. Selts võib veel mõndagi muud toime panna, millest üksikule kasu on, aga olgu neist näitustest seks korra. Võib olla, ehk läheb tulevikus korda seltsi kasust erilisel kaubanduse kohta kõneleda, praegu teeks see aga selle tüki liig suureks.

Nüüd vaatame seltsi peale teisest seisukohast. Iga esperantlase peapüüe on ja olgu — seda keelt laiale laotada, rahvusvahelise keele aadet teistele peale suruda. Ja kus saab seda paremini teha kui seltsis. Seltsil on võimalik hoopis kergemini kursusi toime panna kui üksikul, selts võib mõndagi ette võtta, mis rahva tähelepanemist Esperanto peale pöörab. Näituseks — kirjandusnäitused, koosolekud, piduõhtud, väljasõidud Esperantole reklame tegemiseks, tõeõhtud, mille juures ainult Esperanto keelt kõnelatakse, nagu Tallinna grupe Parisi *barço*'de eeskujul pidas ja peab, mitmesuguste otstarbetega bürood, mille juurde tulevikus veel tagasi tulla mõtlen. Kõige selle peale vaadates, mis eespool öeldud, peame hüüdma — asutagem igale poole Esperanto seltsi või grupesi.

Kuda seltsi asutada ja hinges hoida? Ka see ei ole raske, ainult tahtmist on vaja. Kus ka kolm ühemõttelist on — asutage selts, küll pärast liikmete arvu tõuseb. Tallinna grupes kasvas liikmete arv lühikese aja jooksul 20 pealt 60 peale. Kasulik oleks, kui siin ühise juhtnööri järele käidaks. Tallinna grupe põhjuskiri on avar, ta lubab tegewust igakõrgselt edeneda ja laiendada, ja teda soovitama ma igale Eestimaa asutatavale seltsile põhjuskirjaks. Kõik, mis seal peaks puuduma, pange kodukorda ülesse. See põhjuskiri oleks side, mille abil kord terve Eestimaa Esperantogrupede ühendust luua võiksime. See põhjuskiri on juba puhastusest läbi käinud, tema kinnitamiseks enam takistusi ei tehta. Ainult võtke see põhjuskiri, nimi muutke muidugi omakohaselt teiseks, viimases paragrahvis võib ka mõnda kohalist muutust teha, kirjutage ta kolme eksemplari ümber ja 5 inimest kirjutagu alla, mis notariuse juures kinnitatuks, ja saate kahe tempelmargiga à 75 kop. kubernerile kätte kinnitamiseks. Siis tuleb veel ligi 5 rubla ümber kuluti, ja selts on käes.

On selts kord asutatud, siis peab teda ka hinges pidama. Siin ei võid muud ütelda, kui — tõsine waimustus peab asja vastu olema. Kui ainult sellepärast sa selts asutatud, et teistele järele teha, siis on sellel seltsil küll raske päewad. Agas selle mõtte jätame kõrwale — meie, esperantlased, oleme tulewiku inimesed ja asume asjale ainult tõsise waimustusega kallale — parem vaatame paari neist põhjustest, mis mõnikord seltsi elu takistada võivad.

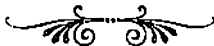
Seltsi tegewuseks on raha tarvis ja selleks peavad liikmed liiknemaksu maksma. Mida rohkem raha kokku tuleb, seda parem, agas sellepärast liiknemaksu kõrgele krawida — ometi ei tohi. Liiknemaks on Tall. grupes 1 rubl. 50 kop. aastas ja kõrge-

maks ei tohiks seda kusagil ajada. Selle ümber kõlgub see ka väljamaal, kus Esperanto kõige rohkem edenenud on. Wenemaal aetakse asja teisiiti — Peterburi seltsi „*Espero*“ liikmemaks oli enne 3 rbl., nüüd koguni 5 rbl. Ja need mehed kaebavad — selts ei edene, Esperanto ei edene. Kuda wõibgi ta edeneda, kui nad rahwa sealt eemale tõrjuwad, seltsi ainult rikaste eralõbuks peawad. Riias olla keegi „*Espero*“ liige Esperanto kursust pidada tahtnud, aga kursusest osawõtmise maksu 15 rbl. kõrgeks määranud. See ei ole edendamise ja Eesti seltsid peawad endid ntisugustest sammudest eemale hoidma.

Seltsid ei tohi mitte ükski rikaste, suuremate isikute omaks saada, missugune tendents suurte maksudega seltsides awalikuks tuleb. Pidage meeles, maja ehitatakse wäikestest kiwidest üles, mitte suurtest kiwimürakatest. Esperanto mõtteid laotage iseäranis töölliste, õpilaste, kaupmeeste jne seas, tehke neile selts armsaks, siis olete õiged Esperanto lalalelaotajad.

Loodan, et mu hüüe mitte kõrbesse ei ole kõlanud, ja warsti Rakwerest, Tartust, Kuresaarest, Wiljandist j. m. teated tulewad — Esperanto gruped on asutatud.

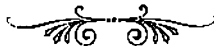
F. Krass.

Pri Esperantaj Grupoj.

Enhavo de ĉi supro en Esta lingvo skribita artikolo.

Unu sola povas malmulton fari. Unueco estas forto. Por propagandi Esperanton ni devas fondi grupojn. Tia unuĝo liveras moralan apogon al solestaranta, ĝi donas kuragon, ĝi ŝanĝas ĉe publikan opinionon. Ĝi liveras ankaŭ materialan apogon, per faciligo de ricevado de literaturo. En grupoj oni sin povas ankaŭ kleri. Niaj ideoj estas en grupoj tre oportune propagandeblej per ĉiaspecaj aranĝaĵoj. Ĉiutoke en Estlando la fondado de grupoj estas facila—prenu nur statuton de Revela Esperanta Grupa kaj sendu ĝin al guberniestro por konfirmi. La kotizaĵo devas esti malalta, ne pli ol 1 rbl 50 kop. Rekomendinda estas propagando de Esperanto precipe ĉe laboristoj, lernantoj, komercistoj ktp. La grupo ne farigu havaĵo de riĉuloj kaj granduloj.

Parolado de D-ro L. Zamenhof.

(La 21-an de aŭgusto 1907 en Londono).

Estimata Reprezentanto de la Urbo
Londono,
Karaj Samideanoj,

Estas al mi tre agrable, ke mi havas nun la okazon saluti la Britan popolon en ĝia granda ĉefurbo. Ni venis el Kembrigo, kie niaj Britaj samideanoj kun la plej granda laboremece kaj gastameco preparis por ni belegan feston; ne sole niaj samideanoj, sed ankaŭ la ankoraŭ

ne esperantigita urbo faris ĉion, kion ili povis, por ke ni, esperantistoj, elportu el la urbo la plej bonan rememoron. Tial nun miaj unuaj vortoj estas sincera danko por la gastameco, kiun ni ĝuis. Jam la duaz fojon ni ĝuas la Britan gastamecon, ĉar certe ja neniu el ni forgesis, kiel amike ni estis akceptitaj en la Britaj urboj Folkestono kaj Dovero antaŭ du jaroj, en la tempo de la Bulonja kongreso.

La ŝambrego, en kiu ni nun troviĝas, havis

jam multe da tre gravaj kunvenoj, kaj tie ĉi estis akceptitaj jam multe da tre gravaj gastejoj. Nun tiu ĉi sama ĉambrego akceptas la ĉiulandajn reprezentantojn de la mondo esperantista. Kiuj estas tiuj novaj gastejoj? Kio estas la afero, kiun ili reprezentas? La Esperantismo celas la reciprokajn sinkompenadon kaj konsekvence ankaŭ estimon kaj amon inter ĉiuj gentoj kaj nacioj. Sed ĉiu celado estas ofte malbone komentariata, kaj sub la influo de agitado de diversaj niaj malamiktaj oni ofte kulpigas nin pri ĉeloj, kiujn ni neniam havas. Mi parolos ĉi tie pri du kulpigoj, kiujn ni ofte aŭdas. De diversaj malkontentuloj ni ofte aŭdas, ke la demando de lingvo internacia devas esti solvata en alia, pli bona maniero, sed ke ni estas obstinuloj, kiuj volas nur Esperanton.

Multajn fojojn mi repetis, kaj en Bulonjo ni tion ĉi proklamis per oficiala deklaro, ke la Esperantismo celas nur al tio, ke tu taŭga kaj vivpova komprenilo inter la popoloj ekzistu, sed ke la formo de tiu komprenilo estas por ni — aŭ almenaŭ por mi persone — tute indifera; ke se, anstataŭ fari konstantajn kaj senfinajn eksperimentojn kaj teorian rezonadon, ni decidis elektiti la pretan kaj elprovitajn lingvon Esperanto kaj labori speciale kaj ekskluzive por ĝi kaj fiksis por ĝi netuŝeblan fundamenton — ni faris tion ĉi ne ĉar al ni plaĉas speciale Zamenhof kaj lia verko kaj ne tial, ke li volas esti ia papo, kiel mensoge kredigas diversaj niaj kontraŭuloj — sed nur tial, ke la esploro kaj sperto montras al ni, ke tia maniero de agado estas la sola, kiu plej certe alkondukos nin al nia celo. Ekzistas personoj, kiuj penante deklini nin de nia vojo, havas la plej bonan kaj plej honestan intencion; ili estas tre sindonaj al nia afero, sed ili pensas, ke se ni faros tiujn plibonigojn, kiujn ĉiu el ili proponas, nia aferoiros multe pli bone. Pri tiuj personoj ni estas konvinkitaj, ke pli aŭ malpli frue ili komprenos sian eraron; ili komprenos, kiel danĝeraj estas iliaj proponoj en la nuna tempo, kiam ni antaŭ ĉio bezonas plej severan unuecon, kaj ili pacienze laboros kun ni laŭ la vojo elektita ĝis tiu tempo, kiam la estonteco de nia afero estos absolute okster danĝero. Sed ekzistas aliaj personoj, kiuj laboras simple por detruji; al tiuj sinjoroj, kiujn nia bele elskreskinta arbo ne lasas dormi kaj kiuj per ĉiuj fortoj penas ĝin subfosi, ni vokas: se vi havas alian vojon, kiuj povas nin konduki al nia celo pli bone kaj pli certe, montru ĝin al ni kaj ni ĝin sekvas. Sed vi scias, ke vi proponas ne ion pretan kaj certan, sed nur supozojn kaj teoriajn opiniojn; viciacias, ke la akcepto de via tre

duba kaj baldaŭ siavice kritikota plibonigo ruinigus la laboron de dudekjara disciplina kaj sukcesa laborado de miloj da personoj kaj nenion kreus anstataŭ ĝi; vi scias, ke se ni deklinigus de nia disciplina vojo kaj lasus fali Esperanton, tiam la konflikto de la mondo por la ideo mondolingva, konflikto fine akirita post centoj kaj miloj da faroj de nekredulo, perus por ĉiam kaj jam neniam povus esti reakirita; vi ĉion scias, kaj tamen vi per ĉiuj fortoj penas senkreditegi nin en la okuloj de la mondo. . . Bone, daŭrigu do vian Herostratan laboradon, kaj ni iros trankvile nian vojon.

La dua kulpigo, kiun ni ofte devas aŭdi, estas tio, ke ni Esperantistoj estas malbonaj patriotoj. Ĉar tiuj Esperantistoj, kiuj traktas la Esperantismon kiel ideon, predikas reciproke justecon kaj fratecon inter la popoloj kaj, ĉar laŭ la opinio de la gentaj ĉovnistoj, patriotismo konsistas en malamo kontraŭ ĉio, kio ne estas nia, tial, ni laŭ nia opinio estas malbonaj patriotoj kaj ili diras, ke la Esperantistoj ne amas sian patrujon. Kontraŭ tiu ĉi mensogo, malbona kaj kalumnia kulpigo ni protestas plej energie, ni protestas per ĉiuj fibroj de nia koro! Dum la pseudo-patriotismo, t. e. la genta ŝovinismo, estas parto de tiu komuna malamo, kiu ĉion en la mondo detruas, la vera patriotismo estas parto de tiu granda tutmonda amo, kiu ĉion konstruas, konservas kaj feliĉigas. La Esperantismo, kiu predikas amon, kaj la patriotismo, kiu ankaŭ predikas amon, neniam povas esti malamiktaj inter si. Ĉiu povas paroli al ni pri ĉiuspeca amo, kaj ni kun danko lin aŭskultos; sed kiam pri amo al la patrujo parolas al ni ĉovnistoj, tiuj reprezentantoj de abomeninda malamo, tiuj mallumaj demonoj, kiuj ne sole inter la landoj, sed ankaŭ en sia propra patrujo konstante instigas homon kontraŭ homo — tiam ni kun la plej granda indigno nin deturnas. Vi, nigraj semantoj de malpaco, parolu nur pri realamo al ĉio, kio ne estas via, parolu pri egoismo, sed neniam uzu la vorton „amo“, ĉar en via buŝo la sankta vorto „amo“ malpurigas.

Vi staras nun antaŭ miaj okuloj, mia kara Litovujo, nia malfeliĉa patrujo, kiun mi neniam povas forgesi, kvankam mi forlasis vin kiel juna knabo. Vi, kiun mi ofte vidas en miaj sonĝoj, vi, kiun nenia alia parto de la tero iam povas anstataŭi en mia koro, vi atestu, kiu vin pli multe, pli kore kaj pli sincere amas: ĉu mi, ideo Esperantisto, kiu revis pri frateco inter ĉiuj viaj loĝantoj, kvankam mi devis bedaŭrite forlasi vin, simile al multaj centoj da miloj da aliaj viaj filoj — aŭ ĉu tiuj personoj, kiuj deziras, ke vi apartenu nur al ili, kaj ĉiuj aliaj viaj filoj estu rigar-

dataj kiel fremduloj aŭ sklavoj! Ho patriotismo, patriotismo, kiam fine la homoj lernos kompreni ĝuste vian sencan! Kiam via sankta nomo ĉesos esti armilo en la manoj de diversaj malhonestuloj! Kiam fine ĉiu homo ricevos la rajton kaj la eblon alĝuigi per sia tuta koro al tiu peco da tero, kiu lin naskis!

Longe daŭros ankoraŭ malluma nokto sur la tero, sed ne eterne ĝi daŭros. Venos iam la tempo, kiam la homoj ĉesos esti lupoj unuj kontraŭ aliaj. Anstataŭ konstante batali inter si, eliri la patrolojn unuj al la aliaj, perforte

atruadi al si reciproke siajn lingvojn kaj morojn, ili vivos inter si pace kaj frate; en plena interkonsento ili laboros sur la tero, sur kiu ili vivas, kaj kontraŭ tiuj krudaj fortoj de la naturo, kiuj ilin ĉiujn egale atakas. Kaj kune kaj interkonsente ili celados ĉiuj al unu vero, al unu feliĉo. Kaj se iam venos tiu feliĉa tempo, ĝi estos la frukto de konstanta kaj senlaca laborado de tiuj homoj, kiujn ni vidas nun en ĉi tiu ĉambrego kaj kies nomo, ankoraŭ tre malmulte konata kaj tre malmulte satata, estas „Esperantistoj“.

Mi liberigos!

Rigardu, kiel de tie, post montoj, leviĝas la matena lumo! Rigardu, kiel ĝiaj radioj — simile al riveretoj printempaj — subfluadas laŭ flankoj de montoj! Kaj tie, de altaj montoj etendaj ĝis ĉielo sonas mallauta kanto: kiel bruo de printempa arbaro aŭ plando de ekdormanta maro — tiel ĝi sonas. . . Kaj tie oni kantas pri verda printempo, pri flora juneco, pri ora matena lumo kaj pri la brila suno. . .

Mi scias — tie loĝas homoj, kiuj liberigos ol la katenoj kaj kiuj sukcesis tien penetri, batalante kaj disrompinte la katenojn — tie potencas eterna verda printempo, tie neniam estingos la ora lumo matena kaj la brila suno neniam mallevigos. — — — — —

Kiel en songo mi vidas amason da homoj junaj kaj maljunaj, sur deklivoj de monto, rampante supren. Vizaĝoj iliaj estas palaj, vangoj iliaj malgrasaj, sed el iliaj okuloj brilas entuziasma fajro, kaj dezregante ili rigardadas malproksimen. . . Ili do rapidas al la suno,

kondukanta ilin en la landon fabelan, kie ili imagas trovi la feliĉon, deziritan kaj serĉitan jam de longa tempo. . .

* * *

Ne malpermesu min penetri al la ora matena suno, kiu subbrilas altajn deklivojn! Ankoraŭ en mia brusto bolas ondanta sango, en mia animo ankoraŭ flamas la batala fajro, kaj ankoraŭ mi sentas min juna, ankoraŭ trovigas forto en mia korpo kaj la volo en mia brusto — por bataladi. — — — — —

Mi ne volas do atendi plu — mi volas liberigi! Vi lasu min penetri kune kun kamradaj trans montoj, for de turmento — al idealoj.

Al idealoj?! Vi ridetas, ĉar vi ne scias, kio estas idealoj — vi rigidaj homoj! Ĉar ilin havi povas nur tiuj, en kies brustoj bolas kaj ondas la sango kaj flamas fajro batala, nur tiuj, kiuj sentas volon kaj forton por batalado. . .

Mi do liberigos min!

T. O.uu.

Ringwaade.

Dr. L. Zamenhofi ringkiri.

Januari-kvul fastis Dr. L. Zamenhofi kōigile Esperanto feĥfidele ja ajkiriĝade pikema ringkiri, leletufeks „Rahwastemahelife abi-keele walimile delegatiōni“ asjas. Kahjuks on meit

wōimata, ŝeda kirja terwelt dra mahutada. Tahendame ainult lūhidalt tema mōttelid.

„Rahwastemahelife abi-keele walimile delegatiōni“ olus 1900. aastal, mil maailm weel uskuda wōis, et abi-keeleli suurem hulk olemas. Wahe peal on kōll elu iŝe abi-keele kōsimuff

ollustanud, kuid delegatsioon tahtis oma ülesanne ka vormilikkult täita ja teadis 1907. a. oktoobris oma keskel komitee, abi-keele lõplikeks valimiseks. Kuid komitee ei saanud rahjuks oma ülesandest õieti aru: peale Esperanto valimise otsustas tema meie keeles *muudatusti* ette võtta, unustades, et teda ülesannet mitte keegi temale pole annud. Ta ei hoolinud sellest, et rahvastwahelise keele all alles *propaganda* ohtmel seisab, ja et ilm Esperantot mitte üht või teist peenlute pärast omaks ei tunnista, vaid *tervet aadet usaldades*; lelepõralt on meil täieline *sühendus* ja keele muutmata hoidmine tarvilik. Alles siis, kui mõni vägev jõud, nagu mitme fuurriigi valitjad, asjast kinni aluks ja abi-keelele mõjuva seiskoha looks, alles siis tohib mõtlikkudest, hoolega järele kaalutud muudatustest juttu teha. Iga uuendus on lamati arvustatav. Kui ju korra keeles murdamine ette võetud, siis ei saa teist ära hoida. Ja alaline kõikumine hävitaks inimeste uialdule täiesti. Veel unustati seda, et Esperanto on ja praegulise kujul kõigi ülesannete jaoks lündalil ilmunud. Kui aga kunagi muudatuli tarvis peaks olema, siis jääb nende ettevõtmine alati ju üksnes *esperantlaste* endi õiguleks. Tänuanduste ja paranduste ettevõtmiseks on esperantlastel täita loomulik ja ilma hädaohuta tee — aegamisi edeneva välja-arene mis rada.

„Delegatsiooni komitee“ pani oma nõudmised ülemreelset ette ja nõudis, et meie peakirje oma paarikümne aastale löd milja kõrroale heitma ja muudotuli, mida mõned mehed 8 päeva jookul valmistanud, *sühnapik* vastu võtma: meie ei tohi mitte järgmilt kongressile ära oodata. Kuid meie toetame „delegatsiooni“ enese selge eeskirja peale — mis komiteele üksnes abi-keele *valimise* ülesandeks tegi. Keel on valitud, leega on komitee ülesanne lüüdetud, ja seda ei ole enam — vähemalt meie esperantlaste jaoks mitte. Nagu tenijani, nii ka edespidi, tammume meie rahulikult oma rada.

Rahvuswahelised ühised.

Merameeste ühisus. „Marieta Esperantista Ligo“ on Cambridge kongressilt peale alamas. Tema eesmärgiks on: Esperanto tarvitamisi merameeste seas edendama, ja igapäeviseid ettevõtteid, mis merameestele rahvuswahelises läbikäimises kulu laudaküüvad, toetada ja alutada. Iga meredärde rahva jaoks alutatakse üdraline osakond (sekcio), mis kodustes asjades võitla iseloolav. Ainumaks kohustusks on neil vastastikkune teatle muretlemine. Mõtte algataja on: R. Mesny (Granville, Manche, France) Prantlulemaal. Ühileule esialgeteks asjaajateks on: Soomemaal — S-ro Emilo Elenius (Suusaari); Saksimaal — S-ro Dr. Myhs (Altona

a E., 68. Marktstrasse); Daanimaal — S-ro Gurvlar Mlonster (54, B. Osterbrogade, Kopenhagen); Inglismaal — S-ro Southcombe (16, Standford Avenue, Brighton). Kõik need on valmis ligemaid teateid andma.

Teadusmeeste ühisus. „Internacia Scienca Asocio“ teeb celtõõli teaduslikkude, tehnikaliste sõnaraamatule kokkuleadumiseks. Juba on temale hulk tähtsaid teadusemehi kaastööd lubanud ja ka saanud. Üle 40,000 tehnikalile ninetule on ühileule ja koos.

Estimaa.

„Estlanda Esperantisto“ ilmumine on Esperanto liikumisele meie maalgi uut ergutust loonud — nagu rohke arv järekküsimisi, mis tema kohta meie laadepud, tõendavood. „E. E.“ tootab neid lootuseid täita, mida alutami juures tema peale pandud. Paljud Eesti ajalehed on temalt kõnelenud; „Päewaleht“, „Meie Elu“, „Kaja“ pikemates tükides, ühtlasi ka Esperanto liikumist üleüldise meele tuletades. — „Eesti Kodus“ ilmub igas numbris Esperanto keele õpetuli; hiljemalt hakkab ta ka sõnumeid Esperanto liikumise üle tooma.

Wenemaa.

Feterburi esperantlaste seltsi „Espero“ liikmeraha on 5 rbl. peale kõrgendatud. Selts annab akirjia „Ruslanda Esperantisto“ välja, mis liikmetele makslata laadetakle.

Wladivostoki merekoolis on Esperanto õpetus lurduslikkude tehtud.

Saksamaa.

Kongressi ettevõtmistused kestavad täie hooga edasi. Kongressi toimikond valmistab juhatali Dresdenisele reifimise tarbeks. Ligejal ajal laadetakle täielisi arweid reiki, ülespidamise jne. kulude kohta teatada. Kongressi pileti hind arwatakse 5 rubla peale määrata. Kuni 15. webruarini on 486 inimest kongressile üles annud. Ülesandmisi wõtab vastu. Oficejo de la Germana Esperantista Socleto, Marktstrasse 68, Altona n Elbe

Dresdenis kõneles Dr. Schramm kooliõpetajate ühileule Esperanto üle ja äratas luurt huwituli; kõne peale awati kaks kurfult. Inglise kooliõpetajate algutule mõteldakse kongressi ajal rahvuswahelise kooliõpetajate koosolekut ära pidada.

„Weisser Hirsch“ külas, mis tünawuleks esperantlaste kogumise paigaks teatud, on ju Esperanto selts alunud. Eimeheks waliti hra Helbig (Schulstr. 13-b, Weisser Hirsch, bei Dresden).

Hamburg-Altonas asus hiljuti Esperanto karskule selts „Cism antaŭen“ (Ikka edasi), mil-

lel juba 48 liiget on. Elimees: hra Mohrbeck (Offentlen, Eulenstr. 1).

Austria-Ungria.

Austria esperantistid on rahwaste järele hoolega ühinemas, et kihutatööd mõjufalt teha laaks. Tihedidel on juba oma „Bohema Unio Esperantista“, ungarlastel „Hungara Esperantista Societo“, Adria mere ääres, Triesteis alub laialdane „Adriatika Ligo“; niid walmistab Wiener esperantlaste klubi Sakia keeleliste lehtide ühendust.

Gräzi ülikooli füüsika-institutsis pidas Dr. H. Moiser kõnet Esperanto liikumise üle; selle tagajärjel sai ta võimaluse, ülikoolis Esperanto kursust alustada. — Kuulus füüsika teadlane prof. Pfannnder toetab asja agaralt.

Łowoi linnaa peetakse tohtritele Esperanto kursust, millel 24 õiaõijot; paljud tohtrid õpiwad weel erawiisi. Ajakiri „Głos lekarczy“ anab igas kuus lühelähse eralähse „Woda de Kuracystoj“, mis igate tohtrite, kes Łowoi awaldab, maksuta kähle laadetakse. Toimetajaja on: Dr. Stefan Mikolajski, Łwaw, strato Sniadeckich 6, Austria-Galicio.

Prantsusemaa.

Paljud linnawalitsused toetawad Esperanto liikumist ametlikult; mitmed annawad lehtidele abiraha, nii St.-Etienne 500 franki, Orleans 400 fr., Limoges, Charenton, St.-Maurice, Alfortville jne. Maores organiserib linnawalitsus maksuta Esperanto kursule. — Beaune linnakeses on grupel 200 liiget, peale selle 5 õiakonda 120 liikmega; peetakse 4 kursust täisealistele, kõigis koolides antakse Esperanto õpetust. Ulepea on Bourgogne maakonnas igas alewisigi Esperanto lehtja kursus. Selle wastu hakkawad Elbeufi ajakirjanikud alles niid aru laama, et Esperanto mõni uus ulaläh ei ole.

Belgia.

Belgia lõjawäe walitsus on Esperanto-keele õpetule lõjawäe koolis sisse teadnud; kõik jala-wäe ohwitserid kohustatakse seda õppima. Loodekaks lamalugusti kohustust ka ratta- ja suurtähimäe ohwitseridele.

Belgia, Prantsufe ja Sakia piiride nurgas on wäikene erapooletu maalapikene, Neuftra Moresnet, mõne tuhande elanikuga. Sealst kõiwad tähelad lõburändajate ja äri teed läbi Hoolega tähttatakse, et seda maad mitte elanikud neljalt rahawalest, Esperantole wõita.

Hollandimaa.

Rahmuswahelise diamanidi-töölise ühilufe komitee legi Antwerpeni lehtii elimehe Dr. Hoesteri ettepanekul õfuluks, lühewal aastal Amster-

damis ärapeetawal kongressil, Esperantot ametlikuks teoksle tõtta.

Hispania.

Hispanias on juba 48 Esperanto lehtii; Ibe-äranis rõhkelt on neid Katalonia maakonnas, kus peaaegu igas linnakeses esperantlaste ühendus leidub. Wiist Esperanto kongressil saawitakse siia kutsuda.

Inglisemaa.

Inglisemaal alutatakse ükslugu uusi Esperanto lehtii ja awatakse uusi kursuleid. Koolide ülemus muutub rahmuswahelise keele aate wastu ikka lahkemaks. — Glasgowis, Shotimaal, tegi kooliwalitsus õfuluseks, Esperanto keele õpetajatele lamalugust tatu makssta, nagu muude Euroopa keelte õpetajatelegi. Telegrafi walitsus on ka Esperantot Euroopa haritud keellegale ühe õlme peale teadnud. Seniajani pidil Esperanto keeli telegrammide eest - tundmata ja kunft keeltele määra järele — märkiale kõrgemat hindale maksma.

Asia.

„Brita Esperantista Asocio“ elimees kolonel Pollen rändab Indias ja Waikie-Asias ringi. Öige mitmes paigas on ta wäga heade tagajägedegale kõnelenud, nii Bombay's, Karochis, Basra's, Bagdadis jne. Wiimast ulub ta Esperantole tähtkaks kelkakahaks saawat; kuna seal 66 eri keelt kõneldawat.

India wirsleid wälawad Esperanto liikumist elawal õle. Palanpuri wirft on Esperanto propagandale heaks 1000 rbl. annetanud.

Filippinde Esperanto ühilufe liikmeteks on loarrestiku poliisei ja kaubanduse ministria; rahwaharidule ministser on õfuluseks teinud, kõigis kelk ja kõrgemates koolides Esperanto õpetust sisse teada. Loodekaks ka, et kõik Filippinde ohwitserid Esperantot õpiwad.

Amerika.

Ühisriikides on Esperanto katuks wäga elaw liikumine, lamati nagu inglisemaaligi. Inglifed illegi tunnawad ära, et nende keel rahmuswaheliseks ei saa, ja õpiwad hoolegale Esperantot. — Noor helwetslane, Edmund Privat, on Ühisriikides kolme kuu jooksil 40 kõnet Esperanto õle pidanud, igal pool suurt waimustust tännitades. Tema tegewusel on ilmakoolis hingeleadlane, Harvardi ülikooli professor William James ja rahwasewwahelise naisõiguslaste lehtii juhatajanna May Wright Sewell esperantlasteks heitnud. Ühisriikidesle alub ka Ibe-äraline lehtis, mille õlesandeks on, Esperanto kooliõle elule kutsuda. Mullu aasta jooksil on Ühisrii-

hinde Esperanto ŭhilus ŭle 40,000 kirja Esperanto keele asjus faanud.

Santiago (Chiles) tuleb 1. detsembrii l. a. etimene ŭle-amerikline teadusline kongress kokku. Saadikute hulgas on palju tuntud esperantofili. Nogu juba teada, wõetaks lellel kongressil ka Esperanto kultimur harufiseli.

Ohio ofariigi laadikutekogule on kolonel I. W. Harperi poolt teadufepid ette pandud, mis nõuab, et kõigis lelle riigi koolides Esperanto õpetus fundusikuks tehloks.

Afrika.

Sanfibari lultan teatas Inglise Esperanto ŭhiluse etimemehe, et ta omas riigis, mille elanikud õige paljufi eri keeleli kõnelewad, Esperantot igapidi edendada tahab.

Bibliografia.

Esperantista Dokumentaro pri la oficialaj, historiaj, bibliografiaj kaj statistikalaj aferoj. Kajero sesa (januaro 1908.) I. Oficiala parto. Sekcio A: Kongresoj. **Tria universala kongreso de Esperanto** Cambridge, 12 n gis 17-n de agosto 1907.) 4°, 153 paĝoj. Prezo: 1.50 frankoj (20 Sd.)

La presse et les Congrès Universels d'Esperanto. Recueil d'articles de presse publiés en divers pays a l'occasion des congrès universels successifs d'Esperanto. 4°, 12+16+61 paĝoj.

La ambaŭ libroj, eldonitaj de *Esperantista Centrala Oficejo* (51, Rue de Clichy, Paris, France), koncernas kongresojn esperantistajn. La unua, tre utila por ĉiu interesatulo pri Esperanto kaj precipe por propagandistoj, enhavas oficialan

protokolaron de la tria kongreso, kaj de la pejalaj kunsidoj dum gl. — La dua prezentas kolekton de gazetaj artikoloj okaze niaj tri kongresoj; pri la unuaŭ du francalingve, pri la tria anglalingve.

Esperanta Universala biblioteko, redaktata de S-ro A. Marich (Budapest, IX, Ŭlĥi-ut 59, Hungarujo), liveradas en malgrandaj kajeroj diversspecajn artikolojn, skizojn, rakontetojn, sufice interesajn. Jam estas aperintaj sekvantaj sep kajeroj, po 15 kopekaj:

1. Hungara Poemaro I.
2. La mortontoj ĉin salutas! (Armena rakonto).
3. Guteton da lakto! (Armena rakonto)
4. Hungara poemaro II.
5. La dukagiroj (etnografia skizo).
6. Ĉerkesaj rakontoj.
7. Persaj skizoj.

Tutmonda anekdotaro. Kajero unua (Anglujo). Aĉetebla ĉe Internacia Propagandajo Esperantista, Marton Abbey, London S. W. — 32 paĝoj, prezo 10 Sd.

Sisaldob hulga ŭhikesei najtilikasi ja jutukesi, kerges keeles, huwitamal kujul. Waga sündsad õppijatele, lugemisele harjutuseks.

Die Internationale Hilfsprache Esperanto. Vortrag von John Mabon Warden. P. F. A., gehalten vor der Royal Scottish Society of Arts in Edinburgh am 8. April 1907. Übersetzt durch Gustav Venema. — 16 paĝoj.

Korespondado.

S-ro T. **Ŭunapu** (Kevel (Rusujo), Luizentala str. 28) deziras korespondadon per ilustritaj postkartoŭ kaj leteroj.

Tallinna Esperantistide Grupe

(Revela Esperantista Grupo)

wõtab tellimisi kõigi Esperanto-keelsete ajakirjade ja raamatute peale wastu; annab igasuguseid teateid Esperanto liikumise ŭle jne.

Grupe kirjatoimetaja: Neiu M. Reichenbach, Tallinnas, Wene uul., pastimajas kr. 10. Ŭsaldusemehed: Narw as, Joarus 61. I. Tõnisson.

Rakw eres, kullasepp H. Stahlberg.

Grupe liikmed käiwad Tallinna karskusekuratoriumi rahwamajas (Mundi uul nr. 3) iga reede õhtul kell 9 koos.

Esperanto keele kursust peetakse samal ajal.